

N:o 35.

Kongl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen, angående afsöndring af mark från förra militiebostället 1 mantal Tibble n:o 4 i Vestmanlands län m. m.; gifven Stockholms slott den 21 december 1900.

Under återopande af bilagda utdrag af statsrådsprotokollet öfver ecklesiastikärenden för denna dag vill Kongl. Maj:t härmed föreslå Riksdagen medgifva,

dels att ett å en af förre kommissionslandtmätaren Gust. Bäckman år 1899 upprättad karta med litt. b utmärkt område om 21 ar eller 13,6 kappland må från utarrenderade förra militiebostället 1 mantal Tibble n:o 4 i Torstuna socken och Torstuna härad af Vestmanlands län till plats för skolhus afsöndras samt till Torstuna församling med eganderätt upplåtas att tillträdas den 14 mars 1909, då nu löpande arrendetid för egendomen utgår, eller dessförrinnan å tid, derom öfverenskommelse kan emellan församlingen och vederbörande innehafvare af arrenderätten till hemmanet träffas, under vilkor att församlingen senast å tillträdesdagen till Vestmanlands läns ränteri såsom köpeskillning för området inlevererar 120 kronor samt att församlingen uppsätter och för framtiden underhåller stängsel i områdets gräns mot kronans mark,

dels att församlingen må befrias från erläggande af nu utgående årliga afgäld för ett genom nådigt bref den 14 maj 1868 till församlingen upplåtet område om 26 ar eller 16,9 kappland af samma förra militiebostället Tibble n:o 4, mot det att församlingen på en gång till länets

ränteri inbetalar en summa, motsvarande tjugu gånger afgäldsbeloppet, beräknadt efter det markegångspris, som senast före denna summas inbetalning blifvit fastställt,

dels ock att de såsom köpeskilling för förstnämnda område och ersättning för berörda befrielse inflytande medlen må användas till inköp för kronans räkning af skogbärande eller till skogsbörd tjenlig mark.

De till ärendet hörande handlingar skola Riksdagens vederbörande utskott tillhandahållas; och Kongl. Maj:t förblifver Riksdagen med all Kongl. nåd och ynnest städse välbevågen.

Under Hans Maj:ts

Min Allernådigste Konungs och Herres sjukdom:

GUSTAF.

Nils Claëson.

Utdrag af protokollet öfver ecklesiastikärenden, hållet inför Hans Kongl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 21 december 1900.

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern friherre VON OTTER,

Statsråden: WIKBLAD,

ANNERSTEDT,

herr VON KRUSENSTJERNA,

grefve WACHTMEISTER,

CLAËSON,

DYRSSEN,

CRUSEBJÖRN,

ODELBERG,

HUSBERG.

Föredragande departementschefen, statsrådet Claëson, anförde:

»I en af Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Vestmanlands län med underdånig skrifvelse till Kongl. Maj:t insänd ansökning har kyrkoherden i Torstuna församling af nämnda län Ol. Hallborg å församlingens vägnar, under erinran att församlingen enligt nådigt bref den 14 maj 1868 erhållit tillåtelse att från förra kompanichefsbostället 1 mantal i Torstuna socken och Torstuna härad till plats för ett folkskolehus afsöndra ett jordområde om 16,9 kappland mot årlig afgäld, anhållit att, som det å detta område uppförda skolhus icke motsvarade nutidens fordringar och i anledning deraf församlingen, på sätt ett den underdåniga ansökningen bifogadt utdrag af protokollet vid 1898 års tredje ordinarie kyrkostämman utvisade, beslutat att gå i författning om uppförande af en

Ang. afsöndring af mark från förra militiebostället 1 mantal Tibble n:o 4 i Vestmanlands län m. m.

ny skolhusbyggnad, hvilken, då den redan upplättna tomtplatsen icke lemnade erforderligt utrymme för densamma, borde byggas å exproprierad ny plats söder om nuvarande skolhuset, församlingen måtte få från förnämnda hemman exproprieras ett invid södra gränsen af den förut afsöndrade marken beläget område af 21 ar eller 13,6 kappland, hvilket å en ansökningen bilagd, af förre kommissionslandtmätaren Gust. Bäckman år 1899 efter områdets uppmätning affattad karta med derå tecknad beskrifning angifvits med litt. b, mot skyldighet för församlingen att hålla hägnad omkring området och att för detsamma till hemmanets nuvarande arrendator erlägga årlig afgäld med förslagsvis sex kronor, hvarjemte i ansökningen hemstälts, att efter utgången af nu löpande arrendeperiod för hemmanet församlingen måtte få såsom sin egendom inlösa hela det afsöndrade området, tillhoppa 47 ar eller 30,5 kappland; varande vid ansökningen fogadt, förutom förberörda handlingar, instrument öfver detta områdes uppmätning och kartläggning.

Med sin förberörda skrifvelse har Kongl. Maj:ts befallningshafvande tillika öfverlemnadt öfver ansökningen infordrade yttranden från ej mindre hemmanets arrendator C. G. Holmström än äfven t. f. domänintendenten i länet samt vederbörande kronofogde och häradsskrifvare, af hvilka handlingar inhemtas:

att arrendatorn, som afgifvit två särskilda yttranden, i det först afgifna protesterat mot bifall till ansökningen, men sedermera återkallat denna sin protest och förklarar sig ej hafva något att emot den nya upplåtelsen erinra;

att t. f. domänintendenten beträffande den underdåniga ansökningen, i hvad den afsåge upplåtelse af det deri omförmälda nya området, hemställt om bifall dertill under vilkor, att afgäld för området på församlingens bekostnad blefve af Kongl. Maj:ts befallningshafvande i vederbörlig ordning efter skattläggningsnåns förslag bestämd i spannmål eller annan lämplig räntepersedel att af församlingen erläggas till kronan, att församlingen mot hemmanets öfriga egor uppförde och underhölle lämpligt stängsel omkring området och jemväl derintill upptoge ett tillräckligt djupt skiljedike, äfvensom, i fall det af hemmanets arrendator påfordrades, igenlade ett närbeläget dike å intilliggande åkerskifte samt att uraktlåtenhet å församlingens sida i afseende å nämnda vilkor skulle, der så yrkades, medföra besittningsrättens förlust, hvaremot enligt t. f. domänintendentens förmenande med afgörandet af frågan, huruvida församlingen skulle vid utgången af nuvarande arrendeperiod för hemmanet få tilllösa sig eganderätten till de båda ifrågavarande områdena, borde anstå till dess vid nästkommande

arrendevärdering å hemmanet frågan blifvit närmare utredd, särskildt hvad beträffade områdenas saluvärde; och

att kronofogden och häradsskrifvaren anført, att de efter tagen kännedom om markens beskaffenhet och efter verkställda jemförelser i fråga om hemmanets utskylder ansåge den föreslagna afgälden vara fullt tillräcklig.

För egen del har Kongl. Maj:ts befallningshafvande i sin förenämnda skrifvelse hemställt, att församlingen måtte tillåtas från ifrågavarande hemman för angifna ändamålet afsöndra det i ansökningen omförmälda området om 13,6 kappland på det villkor, att församlingen därför till hemmanets arrendator årligen erlade en afgäld af sex kronor att utgå med lösen efter medelmarkegångspris för emot detta penningebelopp enligt kammarkollegii kungörelse den 2 juli 1858 närmast svarande 86,3 liter spannmål, hälften råg och hälften korn, samt förbunde sig att mot hemmanets öfriga egor uppföra och underhålla lämpligt stängsel kring området, men att ärendet, i hvad det anginge ifrågasatt eganderätt till jordområdena, icke måtte för närvarande af Kongl. Maj:t tagas under nådig ompröfning.

Efter erhållen befallning att i ärendet afgifva underdånigt utlåtande har domänstyrelsen, med stöd af nådiga cirkuläret till Kongl. Maj:ts befallningshafvande i rikets samtliga län angående infordrande af anbud å bestämmd köpeskilling, då jord ifrågakommer till afsöndring från vissa kronans egendomar, den 6 december 1878, anmodat Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Vestmanlands län att affordra ej mindre t. f. domänintendenten förslag till årlig afgäld, motsvarande behållna afkastningen af det i ansökningen omförmälda området om 13,6 kappland, än äfven församlingen å kyrkostämma afgifvet yttrande, dels huruvida församlingen vore villig att såsom köpeskilling för samma område erlägga ett belopp, motsvarande tjugu gånger den afgäld, som af t. f. domänintendenten föreslagits, dels ock, derest församlingen med den underdåniga ansökningen att såsom sin egendom få inlösa jemväl det genom nådiga brefvet den 14 maj 1868 upplättna området afsåge att frikallas från erläggande för framtiden af den därför stadgade afgäld, huruvida församlingen vore villig att i stället för den nu utgående årliga afgälden på en gång erlägga såsom köpeskilling tjugu gånger detta afgäldsbelopp, beräknadt efter det markegångspris, som blifvit fastställt närmast före köpeskillingsens erläggande.

I anledning häraf har Kongl. Maj:ts befallningshafvande till domänstyrelsen öfverlemnadt dels yttrande från t. f. domänintendenten, som deri anført, att den årliga afgälden för det med litt. b å förut omförmälda karta betecknade område syntes, på grund af hvad t. f. domänintendenten vid besök å platsen inhemtat, böra fastställas till sex kronor, såsom motsvarande områdets behållna afkastning, dels ock utdrag af protokollet den

16 september 1900 vid kyrkostämman med församlingen, utvisande att församlingen dervid enhälligt uttalat sig för önskvärdheten af att de båda ifrågavarande områdena inlöstes till församlingens egendom samt förklarat sig villig att erlægga för det område, hvars afsöndring nu begärdes, en köpesumma af 120 kronor och för det genom nådiga brefvet den 14 maj 1868 till församlingen upplåtna området en köpeskilling, så beräknad, som domänstyrelsen, på sätt förnt omförmålts, angifvit; och har Kongl. Maj:ts befallningshafvande vid dessa handlingars öfverlemnande till domänstyrelsen förklarat, att Kongl. Maj:ts befallningshafvande, som ansåge beloppet af den föreslagna afgälden af sex kronor vara fullt tillräckligt, men afgälden böra utgå på sätt Kongl. Maj:ts befallningshafvande förnt i ärendet hemställt, tillstyrkte, att ansökningsen i öfrigt måtte bifallas.

För egen del har domänstyrelsen i afgifvet utlåtande anført följande: Förra militiebostället Tibble n:o 4, hvarom i ärendet vore fråga, hade genom domänstyrelsens kontrakt den 1 juni 1888 upplåtits på arrende under 20 års tid från den 14 mars 1889 mot en årlig afgift af 700 kronor; och vore från arrendet undantaget det genom nådiga brefvet den 14 maj 1868 åt Torstuna församling till plats för skolhus upplåtna område om 16,9 kappland, utan att arrendatorn medgifvits rätt att uppbära den här för utgående afgäld. Enligt nyssnämnda nådiga bref hade vid upplåtelsen af detta område ej fästats andra villkor, än att, förutom hållande af stängsel deromkring, en årlig afgäld, motsvarande indelningshafvarens afsaknad af den afsöndrade jorden, skulle enligt 9 § af nådiga förordningen den 6 augusti 1864 angående grunderna och villkoren för hemmansklyfning och jordafsöndring af församlingen erläggas, i följd hvaraf ock sådan afgäld blifvit genom Kongl. Maj:ts befallningshafvandes utslag den 15 december 1870 fastställd till 3 kubikfot 1 kanna spannmål, hälften råg och hälften korn; och då genom det af Kongl. Maj:t med Riksdagen fattade beslut, som meddelats i 1868 års nådiga bref, det deri omförmålde jordområdet måste anses hafva på nyss angifna villkor för alltid afsöndrats från stamhemmanet och således af församlingen besittas med eganderätt, hade domänstyrelsen, såsom af dess förenämnda till Kongl. Maj:ts befallningshafvande rigtade anmodan framginge, uppfattat församlingens framställning rörande detta område så, att församlingen önskade, i stället för att erlægga årlig afgäld, på en gång inbetala vederlag för denna. Om församlingen nu finge, på sätt densamma vid kyrkostämman den 16 september 1900 begärt, vinna befrielse från den årliga afgäldens erläggande mot inbetalande på en gång af ett belopp, som motsvarade tjugu gånger afgäldens, kunde visserligen invändas, att den köpeskilling kronan erhöles ej blefve, såsom i 1878 års nådiga cirkulär förutsattes, bestämd efter jordens behållna afkastning

och således ej motsvarade områdets rätta värde; men då kronan redan afhändt sig eganderätten och här endast gälde förvandling af en dervid betingad årlig afgäld till motsvarande kapital, ett tillvägagående, som öfverensstämde med den i nyssnämnda cirkulär uttryckta mening att för jord, som från kronans deri omförmälda egendomar afsöndrades, borde hellre erläggas bestämd köpeskillning än årlig afgäld, syntes domänstyrelsen något hinder ej böra möta för bifall till församlingens i detta afseende uttalade begäran. — Beträffande det af församlingen till den nuvarande skolhusplatsens utvidgning begärda område af 13,6 kappland, syntes detta utan olägenhet för hemmanet kunna derifrån skiljas; och hade domänstyrelsen icke något att erinra mot uppskattningen af jordens behållna afkastning. — På grund af det anförda hemstälde domänstyrelsen, dels att sistberörda område måtte från egendomen afsöndras och till Torstuna församling afyttras mot en köpeskillning af 120 kronor, under vilkor att församlingen egde tillträda området den 14 mars 1909 eller dessförinnan, derest öfverenskommelse deroim mellan församlingen och vederbörande innehafvare af arrenderätten till hemmanet träffades, att köpeskillningen senast å tillträdesdagen till länets ränteri inlevererades samt att församlingen uppsatte och för framtiden underhölle stängsel i områdets gräns mot kronans mark, dels ock att församlingen måtte befrias från erläggande af nu utgående årliga afgäld för det genom nådiga brefvet den 14 maj 1868 till församlingen upplåtna område mot det församlingen i stället på en gång såsom köpeskillning till landtränteriet inbetalade en summa, motsvarande tjugu gånger afgäldsbeloppet, beräknadt efter det markegångspris, som blifvit fastställt närmast före köpeskillningens erläggande. Slutligen förklarade sig domänstyrelsen anse, att köpeskillningarna borde användas till inköp af skogbärande eller till skogsbörd tjenlig mark.

Med anledning af hvad sålunda i ärendet förekommit får jag, efter samråd med chefen för jordbruksdepartementet, i underdånighet hemställa, att Kongl. Maj:t tacktes i nådig proposition föreslå Riksdagen medgifva,

dels att förenämnda, å den af förre kommissionslandtmätaren Gust. Bäckman år 1899 upprättade karta med litt. b utmärkta område om 21 ar eller 13,6 kappland må från utarrenderade förra militiebostället 1 mantal Tibble h: 4 till plats för skolhus afsöndras samt till Torstuna församling med eganderätt upplåtas att tillträdas den 14 mars 1909, då nu löpande arrendetid för egendomen utgår, eller dessförinnan å tid, derom öfverenskommelse kan emellan församlingen och vederbörande innehafvare af arrenderätten till hemmanet träffas, under vilkor att församlingen senast å tillträdesdagen till Vestmanlands läns ränteri såsom köpeskillning för

området inlevererar 120 kronor samt att församlingen uppsätter och för framtiden underhåller stängsel i områdets gräns mot kronans mark,

dels att församlingen må befrias från erläggande af nu utgående årliga afgäld för det genom nådiga brefvet den 14 maj 1868 till församlingen upplåtna område om 26 ar eller 16,9 kappland af samma förra militiebostället Tibble n:o 4, mot det att församlingen på en gång till länets ränteri inbetalar en summa, motsvaranda tjugu gånger afgäldsbeloppet, beräknadt efter det markegångspris, som senast före denna summas inbetalning blifvit fastställt,

dels ock att de såsom köpeskilling för förstnämnda område och ersättning för berörda befrielse inflytande medlen må användas till inköp för kronans räkning af skogbärande eller till skogsbörd tjenlig mark.»

Hvad föredragande departementschefen sålunda hemställt behagade Hans Kongl. Höghet Kronprinsen-Regenten, på tillstyrkan af statsrådets öfrige ledamöter, i nåder bifalla; och skulle nådig proposition till Riksdagen aflåtas af den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar.

Ex protocollo:

Karl Leijer.
